

ZÖLDI ISTVÁNNÉ – PÁLINKÁS BERNADETT

könyvtáros

könyvtáros

Inotai Általános Iskola és Tagóvodái

Várpalota

Vetélkedő forgatókönyve József Attila születésének 100. évfordulója tiszteletére

Az Inotai Általános Iskola könyvtára 2005. április 11-én József Attila vetélkedőt szervezett a költő születésének 100. évfordulója tiszteletére. A mintegy 2 órás rendezvényen – a József Attila életével, költészetével kapcsolatos vetélkedőn – 9 (3 fős) csapat versengett. A feladatok sikeres megoldása, a jó hangulat, a finom uzsonna, a győzteseknek járó balatonszársoi kirándulás ígérete mind-mind hozzájárult a vetélkedő sikeréhez.

Bízunk benne, hogy az általunk összeállított forgatókönyv használható lesz még a következő tanévben is a vetélkedőt szervező iskolák, könyvtárak számára.

FELHÍVÁS

Az iskolai könyvtár

VETÉLKEDŐT

tervez József Attila születésének 100. évfordulója alkalmából

Nevezhetnek: 2–8. osztályos tanulók, osztályonként 3 fős csapatot alkotva.

Nevezési határidő: 2005. március 4.

Feladatok:

I. 2–3. osztály számára

1. Egy József Attila verset tudni kell könyv nélkül
2. Tablókészítés József Attila életének fontosabb állomásairól (csoportmunka)
3. Illusztrációkészítés egy József Attila versről

II. 4–8. osztály számára

1. Egy József Attila verset tudni kell könyv nélkül
2. Tablókészítés József Attila életének fontosabb állomásairól (csoportmunka)
3. Illusztrációkészítés egy József Attila versről
4. Totó
5. Tájékozódás vaktérképen (József Attila életének állomásai)
6. Játékos feladatok
7. Kézikönyvek használata

(Az 1–3. feladatok előzetesek.)

Ajánlott irodalom:

- Irodalomtörténeti atlasz 10-18 éves tanulók számára (Cartographia Kft., Bp. 2001.)
- Négy szemkört az utókorral. József Attila fényképeinek ikonográfiája Népművelési propaganda Iroda Bp., 1980.
- Fodor András: Így élt József Attila Móra K. 1980.
- József Attila általános és középiskolák számára (Nagyjaink sorozat) Tóth Könyvkereskedés Kft. 1996.
- Magyar irodalmi lexikon I. kötet (főszerkesztő: Benedek Marcell) Akadémiai K., Bp. 1963.

A vetélkedő előkészítése:

Kiállítás: Az iskolai könyvtár József Attila életével, költészetével kapcsolatos könyveinek kiállítása a folyosói tárlóban.

Iskolai szavalóverseny

A vetélkedő meghirdetése (faliújság, iskolaújság, iskolarádió)

A jelentkező csapatok regisztrálása

Segítségnyújtás az előzetes feladatok megoldásában (könyvajánlás, fénymásolás, tábló- és illusztrációkészítés)

A feladatlapok összeállítása, szemléltető anyag elkészítése

A zsűri kiválasztása, meghívása

Emléklapok, oklevelek elkészítése

Az uzsonnához szükséges élelmiszerek megvásárlása

A feladatlapok összekészítése, csoportosítása a csapatok és a zsűri számára

A vetélkedő helyszínének kiválasztása (könyvtár), a terem berendezése

Megtanulandó József Attila versek a vetélkedőre (ajánlat)

MINDENKINEK: „Ne légy szeles...”

2. osztály	Altató	6. osztály	Ringató
3. osztály	Kertész leszek		Nyolcesztendős lányok
4. osztály	Mama		Tavaszt van! Gyönyörű!
5. osztály	A kanász	7. osztály	A bánat
	Perc		Tél
		8. osztály	Mikor az uccán átment a kedves
			Születésnapomra

FORGATÓKÖNYV JÓZSEF ATTILA VETÉLKEDŐ 2005. április 11.

FELADAT	PONTSZÁM	SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK
• A verseny megkezdése előtti zenehallgatás		fényképezőgép, CD lejátszó, Sebő F. József A. CD-je
• Köszöntő, a verseny szabályainak ismertetése, csapatnév-választás		
• Karóval jöttél – az iskolai szavalóverseny győztesének versmondása		

FELADAT	PONTSZÁM	SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK
• Az előzetes feladatok (tabló- és illusztrációkészítés) értékelése	Tabló: 10 pont Illusztr.: 10 pont	A könyvtárban a tablók és a rajzok kiállítása
• A 2. és a 3. osztályosok versmondása	5-5 pont	
• A 2. osztályosok elvonulnak papírforgót készíteni		színes papír, hurkapálca, gombostű, olló, ragasztó
• TOTÓ	14 pont	
• A 4-6. osztályosok versmondása	5-5 pont	
• A 2. osztályosok bemutatják papírforgóikat		üres lapok
• KI MI TUD?		
– Mit ünneplünk József Attila születésnapján? „Borítékos feladat”	1 pont	
– Személy- és helységnevek párosítása	9 pont	borítékok, feladatok
– vaktérkép: J. A. életének fontos állomásai	7 pont	vaktérkép
– Tárgyak – „foglalkozások”	9 pont	papírforgó, kosár, tányér, kenyér, újság, pohár víz, fahasáb, toll
– Fényképeken látható személyek, helyszín felismerése	6 pont	József Áron; Mama, Jolán, Etelka, Attila, Pócze Imre, Etelka, Attila; Attila, Juhász Gyula, Móra F.; Attila és Etus; J. A. Múzeum, Balatonszárszó
• A 7-8. osztályosok versmondása	5-5 pont	
• Idézetek felismerése, folytatása (szóbeli feladat)	1 pont a cím, 1 a folytatás	idézetek
• Szómagyarázat (A Medáliák egy részének felolvasása után)	8 pont	feladatlapok, ÉKSZ
• Rejtvény (verscímek keresése)	12 + 2 pont	rejtvény
• Hogyan őrzi az utókor József A. emlékét? (szóbeli, gyorsasági feladat)	minden jó válasz 1-1 pont	

SZÜNET, UZSONNA

ÉRTÉKELÉS, oklevelek, emléklapok kiosztása

Az 1., 2. és 3. helyezett csapat balatonszárszói kiránduláson vehet részt

* A fényképeket nem tudjuk közölni, igény szerint fénymásolatot küldünk róluk. (A szerkesztők)

I. TOTÓ

- Melyik évben született József Attila?
A: 1904 B: 1905 C: 1906
- Budapest melyik részén született József Attila?
A: Józsefváros B: Ferencváros C: Terézváros
- Hogy hívták József Attila testvéreit?
A: Jolán, Borbála B: Eta, Borbála C: Jolán, Eta
- Hová került nevelőszülőkhöz az Országos Gyermekvédő Liga révén egyik nővérével?
A: Ócsöd B: Szeged C: Pécs
- Nevelőszülei nem a keresztnévén szólították. Milyen nevet adtak neki?
A: Tomi B: Jancsi C: Pista
- Hogy hívták egyik gyámját, aki később mindkét nővérének volt a férje?
A: Makai Ödön B: Juhász Gyula C: József Áron
- Ki az a híres költő, aki segítette kiadni az első kötetét?
A: Juhász Gyula B: Tóth Árpád C: Ady Endre
- Melyik vers miatt tanácsolták el Szegeden az egyetemről?
A: Születésnapomra B: Tiszta szívvel C: Karóval jöttél
- Melyik híres külföldi egyetemen tanult József Attila?
A: Sorbonne B: Yale C: Harvard
- Melyik híres magyar költőre tekintett József Attila úgy, mint az apjára, majd fordult ellene később?
A: Kosztolányi Dezső B: Babits Mihály C: Ady Endre
- Ki volt az a híres külföldi író, akinek magyarországi látogatására írt egy verset?
A: Thomas Mann B: Bulgakov C: Dosztojevszkij
- Melyik híres irodalmi folyóiratnak volt a szerkesztője?
A: Nyugat B: Koszorú C: Szép Szó
- Melyik városban halt meg?
A: Balatonalmádi B: Balatonfüred C: Balatonszárszó
- Milyen irodalmi díjat ítéltek neki a halála után?
A: Nobel-díj B: Baumgartner-díj C: Pulitzer-díj

II. KI MIT TUD?

1. Mit ünnepelünk József Attila születésnapján?

1 pont

2. Mennyire ismered József Attila életét?

Először kösd össze az összetartozó személyeket, majd a helységneveket a hozzájuk tartozó eseményekkel!

• Emberek, akik szerepet játszottak József Attila életében:

József Áron	a költő idősebbik nővére, aki sokat segítette
Pöcze Borbála	pszichológus, a költő utolsó szerelme
Pöcze Imre	József Attila édesanyja
Juhász Gyula	a költő szerelme, házassági terveket szöttek
Vágó Márta	a költő édesapja, aki elhagyta a családját
Kozmutza Flóra	a költő mindkét testvérének volt a férje
Makai Ödön	szeretett nagybátyja, anyja testvére
Horger Antal	költő, atyai jóbarátja, támogatója első kötetének
József Jolán	nyelvész professzora a szegedi egyetemen

9 pont

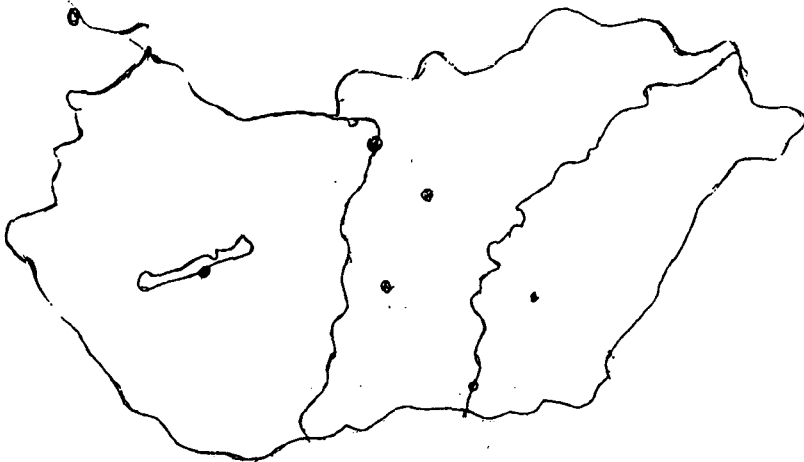
• Helységek, melyek szerepet játszottak a költő életében!

Monor	itt halt meg a költő
Öcsöd	egyetemre járt és mosogatóinas is volt itt
Makó	magyar-francia-filozófia szakos egyetemista
Balatonszárszó	nevelőszülőknél él, Pistának hívják
Szabadszállás	egyetemre jár itt, takarít, újságot árul
Szeged	középiskolás, itt jelent meg első kötete
Bécs	nagybátyja, rokonsága lakhelye
Párizs	lelencgyerekként került ide, majd visszaszökött Budapestre

8 pont

3. Vaktérkép

A térkép alatt található helységneveket írd be a térkép megfelelő helyére!

Budapest, Balatonszárszó, Szeged, Bécs, Monor, Szabadszállás, Öcsöd

7 pont

4. Tárgyakat helyeztünk az asztalra (papírforgó, kosár, 1 pohár víz, bélyeg, fahasáb, toll, tányér, kenyér, újság). Valamennyi József Attila életének egy-egy állomásához kapcsolódik. Írd fel a kapott lapra a tárgy nevét s mellé azt a tevékenységet, „foglalkozást”, amely erről József Attila életével kapcsolatban eszedbe jut!

9 pont

5. Jól nézd meg a képeket! Írd fel a hátoldalukra, hogy kit vagy kiket ismersz fel!

6 pont

III.

Folytasd egy mondattal az idézetet! Mondd meg a vers címét!

Feladat	Megoldás
„Adjon Isten, Jézusunk, Jézusunk!”	„Három király mi vagyunk, mi vagyunk” (Betlehemi királyok)
„Kertész leszek, fát nevelek.”	„kelő nappal én is kelek,” (Kertész leszek)
„Lehunnya kék szemét az ég,”	„lehunnya sok szemét a ház,” (Altató)

„Én még őszinte ember voltam.”

„ördítotam, toporzékoltam,”

(Mama)

„Míg a cukrot szopogatnám.”

„Új ruhámat mutogatnám,

(De szeretnék...)

10 pont

IV.

Magyarázd meg a következő szavakat az Értelmező kéziszótár segítségével!
(József Attila: Medáliák)

cincér:

kova:

kanász:

rí:

kovász:

jáspis:

6 pont

József Attila: Medáliák

1.

Elefánt voltam, jámbor és szegény,
Hüvös és bölcs vizeket ittam én,
A dombon álltam s ormányommal ott
Magsímgattam a holdat, a napot,

És fölnyújtottam ajkukhoz a fát,
A zöld cincért, a kígyót, a kovát, –
Most lelkem: ember – mennyem odavan,
Szörnyű fülekkel legyezem magam –

2.

Porszem mászik gyenge harmaton,
Lukas nadrágom kézzel takarom,
A kis kanász ríva öleli át
Kövé varázsolt tarka malacát –

Zöld füst az ég és lassan elpirul,
Csöngess, a csöngés tompa tóra hull,
Jéglapba fagyva tejfehér virág
Elvált levélen lebeg a világ –

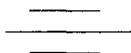
V.

Betűtenger

József Attila 12 versének címét rejtettük el. A művek négy irányban olvashatók: balról jobbra és fordítva, illetve fentről lefelé és fordítva. Ha megtalálta valamennyi címet, akkor a kimaradt betűket összeolvasva egy tulajdonnevet kapsz, mely a költőhöz kötődik. Hogyan?

K	Ó	G	Á	V	A	F	T
E	A	L	T	A	T	Ó	I
Z	K	R	S	F	R	Ó	S
S	Ü	I	Z	L	E	T	Z
E	L	N	É	Ó	J	A	T
L	V	G	P	R	T	R	A
Z	Á	A	M	Á	E	I	S
S	R	T	Á	N	L	S	Z
É	O	Ó	Y	A	M	I	Í
T	S	S	N	K	E	E	V
R	I	Z	A	Ó	K	S	V
E	É	A	M	A	M	É	E
K	J	N	Y	Á	R	K	L

12+2 pont

DR. H. TÓTH ISTVÁN
 egyetemi docens
 Lomonoszov Egyetem
 Moszkva

A közmondásokról, a szólásokról, valamint alkalmazásukról

Az ismeretlen szerzőjű epikus költészet (másképpen: epikus népköltészet) általában egy mondatnyi terjedelmű alkotásai a közmondások, a szólások, a szóláshasonlatok, a találósok, a rigmusok, a jelszavak stb. Közülük – jelen dolgozatunkban – a szóláshagyomány e gazdag csoportjából teljességre nem törekedhetvén a **közmondásnak**, továbbá a **szólásnak** és a **szóláshasonlatnak** nevezett frazeológiai egységekkel foglalkozunk kiemelten, elsősorban anyanyelvpedagógiai cézzattal. A közmondásokról, valamint a szólásokról és a szóláshasonlatokról vallott nézetünket Szemerkenyi Ágnes nagy lélegzetű kutatásai nyomán alakítottuk ki. (SZEMERKÉNYI, 1988) Mindenképpen alapirodalomként hasznosítottuk O. Nagy Gábornak a mintegy húszezer magyar szólást és közmondást tartalmazó gyűjteményét. (O. NAGY, 1976) Az elmúlt évtizedek nyelvhasználatában végbement változásokat és a nyelvészeti kutatásokban elért eredményeket is figyelembe vette a Bárdosi Vilmos által irányított nyelvész munkaközösség, amikor megalkotta a szólások, helyzetmondatok és közmondások értelmező és fogalomkörü szótárát. (BÁRDOSI, 2003) Magam azért is forgattam szívesen ezt a közel 4000 címszavas, több mint 13 000 proverbiumot tartalmazó új kötetet, mert nemcsak tudományos igényű,